כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין פג.

מסורת הש"ס

א) [מגילה ו. סו: יומא מו: קה: מנחות ו: לג: קידושין טו: ביצה כב. מו: עו. ב"ק עא. ב"מ ס: ע"ז ז: סנהדרין סו. שבועות לו. חולין ג. ה: ובמקום מב. מנחות פח: בכורות יד: ח. ל. חולין עט. תמורה ל: לג: נדה ח: נב:]. ב) [דף פב:]. ג) [ובתוספת מומפין של ג' הכיליס רש"ס].

תורה אור השלם

1. ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה:

במדבר טו כ

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מצאת שלש של ציפורי טושדות וכו' ושלש:

גליון הש"ם

גמ' ותנא דידן ס"ם לא תני. תמוה לי מהיכא פסיקא זה דלרבי"ב שיער ע"ז ג' כביצי ביצה כיון שהוא אלי אלי דלמא אחמת לרבי"ב ר"מ בכביצה כדתניא' אוכל הכאכל בגת אחת אלא דהבריתא כר"ש דלרבי"ה דביצה הוא אלי אלי מש"ה נקט ליה בסדר החסנון אחלי אלי לגמת טומאת אוכלין אכל מתני' אלי לגת המגיע דקא ריב"ב ור"ש לגר כאלת ליה ואמר כדאלת ליה מש"ה לא אלי לגמת אוכלין ליה אלי אלי דלרבי"ב אינו כן ומי יאיר עיני:

רבינו חננאל

ואם יאכל תרומה או קודשים חייב שגרם להן טומאה. והאי דקתני חצי פרס, בעינן למהוי ליה רווחא למיכל דאי משלים סעודה דיליה בההיא סעודה דתרומה או קדשים קודם שיתאכלו האוכלין הטמאין במעיו חייב. **תנא וחצי [חצין] חציה לטמא טומאת אוכלין.** ואקשינן וחנא דידן מאי טעמא לא תני וחצי [חצין] חציה לטמא טומאת אוכלין. ופרקינן משום דלא שוו שיעורייהו להדדי. דאילו שיעור חציה בבית המנוגע וחצי חציה לפסול את הנגיעה שוין, ואילו בטומאת אוכלין ר' נתן (אר') ור' דוסא אומרים כביצה שאמרו כמזה וכקליפתה. וחכמים אומרים כמזה בלא קליפתה. והילכתא בפלוגתא לא קמיירי. ותניא כמה שיעור חצי פרס שתי ביצים חסר קימעא דברי ר' יהודה. ור' יוסי אומר שתי ביצים שוחקות. שיער רבי שתי ביצים ועוד. וכמה הוא ועוד [אחד] מעשרים בביצה. אמר רב חסדא זו דברי ר' יהודה ור' יוסי אבל חכמים אומרים כביצה ומחצה שוחקות, הוא דהוי חצי פרס. ואמרינן מאן חכמים ר' יוחנן בן ברוקה הוא, דיהיב שיעורא דכבר חצי קב דהוא בחשבון קמ"ד ביצים לסאה, דהיא הפת ששה קבין, מגיע לכל קב כ"ד ביצים. חצי קב י"ב ביצים, והוא שיעור הכבר קודם שיפרש רב חסדא. צא מהן מחצה לחנוני, חצי כבר שהן ר' ביצים לבית המנוגע, וחצי חציה שהן ג' ביצים לפסול את הנגיעה.

וחצי חצי חציה שהיא ביצה ומחצה לטמא טומאת אוכלין. פשיטא דר' יוחנן בן ברוקה היא. ושנינן אין מיהו שוחקות אתא רב חסדא לאשמעינן דלא תנן, מאי שוחקות עודפות כמעט. כי אתא רב דימי אמר שיער לו בינוים לר' מודיא קונדיסא דמן ניסא. דהוי סאה, ושינו(ו)רה רבי רי"ז בינים. ואקשינן, הא סאה דשינו(ו)רא רבי רי"ז ביצי דהיכא, אי סאה מדברית, קמ"ד ביצי היא, דהיא ר' קבין, כל קב כ"ד ביצה הרי קמ"ד ביצי. אי סאה ירושלמית דעודפת על של מדברית

וחצי חצי חציה לטמא טומאת אוכלין. לרבי יוחנן בן ברוקה כדאית ליה דהיינו כביצה מסר רביע שהרי הוא שיער (פס:) בכבר של רובע קב כדאמר מתנה שבר לחנוני נמצא כבר בפונדיון רובע קב והן ו' ביצים חציה ג' ביצים לבית המנוגע וחצי חציה ביצה ומחצה לפסול את הנגיעה ולטומאת אוכלין ג' רביעי ביצה ור"ש ששיער (שם) בכבר מג' לקב כבר שלימה מ' ביצים חציה ד' חצי חציה כ' חצי חצי חציה ביצה: **דלא שוו שעוריהו להדדי.** לא הוא שיעור טומאת אוכלין חצי שיעור פסול גייה מצומצם אלא יש שאומרים פחות ויש שאומר' יותר: **דתניא כמה שעור חצי פרס.** לפסול את הגנייה: **חסר קימעא.** בביצים קטנים שיערוה ואלינא דר"ש דאמר כמתני' כ' ביצים: **שיער רבי.** סאה אחת שהוכלה לפניו ומצא למנין קבין שבה יותר מכ"ד ביצים לקב דהיינו לבבר של שניים הקב יותר ממ' וחציה יותר על ד' וחצי חציה כ' ביצים ועוד אחד מכ' בביצה לכל ביצה דהיינו לחצי פרס אחד מעשר בביצה מוספת. ויש שמונין אחד ממ' בביצה ומפרשי לב' הביצים מוספת אחד ממ' ומו לא. והמדקדק בלשון הזה מ"ל להעמידו לקמן וחצי שהיכן שמעתי: **כמוס וכקליפתה.** אלמא לא שוו לחצי שיעור לפסול גייה דאי לרבי יהודה חסר קימעא בעי מיהוי ולא לרבי יוסי ביצה וקליפתה שוחקות בעי מיהוי ולא לרבי ועודות בעי דהיינו טופי: **כלא קליפתה.** נמי זוטר טופי אפילו מפלגי שיעוריה דחצי פרס דרבי יהודה: **זו דברי ר' יהודה.** הן בריתא דחצי פרס דלעיל: **ר' יוחנן בן ברוקה.** ואוקימנא אליבא דבבבר של רובע הקב ו' ביצים שיעור לעירוב חציה ג' חצי חציה ביצה ומחצה: **פשיטא.** דהא רב חסדא ופיה הכי אוקמא לעיל(ב) לא מהן מחצה לחנוני: **בוינים.** שם המים: **מודיא קונדסא.** שם הסאה: **דמן נאוסא.** מאומו מקום: **דמדברים.** שהן ו' קבין וקי"ל קב ד' לוגין ולוג ו' ביצים הרי כ"ד ביצים לקב קמ"ד לסאה: **ומי דירושלמים.** דאמר לקמן דעודפת שמות על סאה מכאיה כימי משה ושמות הביולו מכמון דהיינו חמישית כשיעור הראשון הרי ניתוספו כ' על ק' וניתוספו חמישית על מ' דהיינו ח' וביצה חסר חומש על ד' הרי תוספת כ"ט חסר חומש תנס על קמ"ד הרי קע"ג והכהוא בגיר חומשא לא דק: **ומי דליפורים.** דאמר לקמן יתירה על ירושלמית שמות מלבר: **מאתן ושבע הוין.** למאה עשרים תוספת לע' י"ד תוספת שהן חומש של ע' שניתוסף עליה מלק חמישי שמתמילה שהוא חלק שני למדה הגדולה דהיינו שמות מלבר כלומר על החמשה הביולו שני מן החוץ הרי תוספת ל"ד תנס על קע"ג הרי ר"ז ונתוספת של ג' הביצים חומשין(ג) לא דק שהרי מחשבון הראשון חסר חומש לא מג' אלה חומש לא נשאר אפילו חצי ביצה: **דייפי חלמא שדי עלייהו.** בשלה זו שהוכלה לפניו היתה סאה ליפורית וחצאה שכשיטלו חלמה תעמוד על סאה ושיעור חלה אחד מכ"ד כדאמר בפרק חלון שבין ב' חצירות (לעיל דף לה.): **כמה הוין תמני.** שהן אחד מכ"ד בקל"ב ולא דק בחלמן של ט"ו ביצים ביצה לק"ם ב' ביצים ולמ"ז הנותרין יותר מחלי ביצה: **אי הכי עפי הוי להו.** ממחתן ושמני כיון דלא הוי ביצה לא חשיב לה. כך שמעתי בלשון אחד וקשיא לי בגוה דאי דייקת בה שפיר טופי מביצה הוי שהרי בעודות של מ"ז ביצים שלא חשבת יש יותר מחלי ביצה וכחלמן של ט"ו ביצים שלא חשבת יש יותר מחלי ביצה וגם למעלה בתוספת ליפורית על ירושלמית נשארו ב' חומשין שלא דקדקנו בהן. ובלשון אחר שמעתי אלא אייתי ועודות של ר' שדי עלייהו ודל חלמן מהכא וכי פרכינן מאתן ושב הוו אייתי ועודות דר' אחת מכ' לכל ביצה שדי עלייהו דהוו למאתן י' ביצי הוו מאתן ושיכסר ס"ה עפי דליפורית ב' חומשין שלא דקדקנו בהן ומשני כיון דלא הוי ביצה לא חשיב לה: **שמום.** מלבר: **ושל ליפורים יתירה על ירושלמים שמום.** ירושלמית ושמות מלבר: תילתא דקמ"ד הוי מ"ח: **ואילו עודפת.** דליפורית על מדברית ס"ג דהא סאה ליפורית ר"ז כדאמרינן לעיל ומדברית קמ"ד: **ואלא שלש ירושלמים.** קאמר: **שלש דידה כמה הוי נ"ח נכי פילפא.** דהא סאה ירושלמית קע"ג כדאמרינן לעיל: **קרוב לשלש דידה.** דשלש דידה ס"ע ועודפה ס"ג: **ושלש דידה.** דהוא ס"ע קרוב הוא למאה מדברית דהוא ע"ג: **כועודות דרבי.** כי משערת לה כועודות דאשכח בה רבי דשיער בה מאתן ושיכסר והוי שלש דידהו ע"ב ושלש ביצה ויתירה על מאה דמדברית דמדברית שלש ע"ב: **כדי**

וחצי חצי חציה לטמא טומאת אוכלין. אלמלא מתנא קאי כדמפרש נקומטרת לר"י בן ברוקה כדאית ליה דהיינו כביצה מסר רביע ולר"ש כביצה שלימה והא דאמר בכל דוכתא כביצה לטמא טומאת אוכלין היינו כרבי שמעון ולא כרבי יוחנן בן ברוקה:

קע"ג הויא ר"ז הויא. אין המשכון מכוון כלפי' נקומטר' ולא דק:

חלתא במה הוין תמני מאתן וחמיסר הוין. ר"מ גרים מלמן כמה הוין תשעה מאתן ושיתסר הוין וכן הוא אמת כדאמר כפ' חלון (לעיל דף פא.) דשיעור חלה מ' מכ"ד ולרין ביצה לכ"ג ביצים ותשעה פעמים כ"ג הם ר"ז: **שליש** דידה במה הוי שיתין נכי תרתי. לא דק דמעט מסר וכיון דלא מסר אלא מיעוט ביצה לא חיים ויש דגרס שיתין נכי תרתי וכי פורתא:

נמצאת שליש (א) **ציפורי.** כועודות ושלש דקתני בברייתא קאי אשלש ליפורי ואשלש ביצה: **יתירה** על מחצה של מדברית שליש ביצה. לפי שמונה שלש לליפורי ס"ט וס"ט ועודות ג' ביצים וט' ועודות ואם כן שלש ליפורי עם הועודות ע"ג ביצים וממלה מסר ועוד כיון דלא הוי אלא ביצה קרי לה שלש אבל מי דייקת בה שפיר הוי יותר מחלי ביצה דהא סאה ליפורי הויא יתירה על ר"ז קרוב לב' חומשים ונמצא שלש שלה ס"ט ביצים וחלי חומש וכשאלטרך עם הועודות הוי יותר מע"ב ביצה ומחלה ואמר מהרי"ו דהן בריתא קיימא לקבלת רב דימי דקאמר ושיער רבי מאתן ושיכסר ולא חשיב עודות של ז' ביצים הואיל ואינו עולה לביצה ושלש ממאתן ושיכסר עולין שבעין ותרין ושלש ומה שמקשין שבכולה שמעתין חשיב ועודות של ליפורי ושל מדברית לא חשיב דהא ועודות אינה בכולהו דלא הוסיפו אלא שתות בירושלמית וכן בליפורי אור"י דבירושלים ובליפורי לא הוסיפו כי אם למנין ביצים של סאה מדברית והקדמונים שלפני רבי דקדקו בדבר שאין בתוספת שלהן שתות מצומצמת כי ביצים מדבריות היו גסין יותר מאותן של יוס התוספת והוסיפו על מדת ליפורית שהיתה מאתן ח' ביצין ושני מושמין מסר קימעא י' ביצים אחד מכ' לכל ביצה: **על מחצה של מדברית שליש ביצה.** מפרש מהר"י נמצא שלש של ליפורי מלגאו יתירה על שלש של מדברית מלבר שלש ביצה וקאי שלש דבריתא אחרייהו ואגיהא ורבינא מפרש דברי רבי ירמיה ומפרש הר"ק רבי ירמיה נמצאת סאה ליפורית יתירה על של מדברית קרוב לשלש שלה פי' לשלש מדברית מלבר ושלש שלה פירוש ושלש של ליפורי מלגאו קרוב למחצה של מדברית וכעין זה מצינו בפרק בכל מערבין (לעיל דף לה:) אמר רבי ירמיה כשהיה עליה שרן כל בין השמשות ומפרש לה רבה ורב יוסף: שבעת

חצי חציה ביצה ומחצה לטמא טומאת אוכלין. **ותנא** דידן מ"ט לא תני טומאת אוכלין משום דלא שוו שיעורייהו להדדי דתניא כמה שיעור חצי פרס ב' ביצים חסר קימעא דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר ב' ביצים שוחקות שיער רבי ב' ביצים ועוד כמה ועוד אחד מעשרים בביצה ואילו גבי טומאת אוכלין תניא רבי נתן ורבי דוסא אמרו כביצה שאמרו כמוה וכקליפתה וחכ"א כמוה בלא קליפתה אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא זו דברי רבי יהודה ורבי יוסי אבל חכ"א כביצה ומחצה שוחקות ומאן חכמים רבי יוחנן בן ברוקה פשיטא שוחקות אתא לאשמועינן כי אתא רב דימי אמר שיגר בוניוס לרבי מודיא דקונדים דמן נאוסא ושיער רבי מאתן ושבע עשרה ביעין הא סאה דהיכא אי דמדברית קמ"ד הויא ואי דירושלמית קע"ג הויא ואי דציפורית ר"ז הויין לעולם דציפורית אייתי חלתא שדי עלייהו חלתא כמה הויין תמני אכתי בצר ליה אלא אייתי ועודות דרבי שדי עלייהו אי הכי הוי ליה טפי כיון דלא הוי בביצה לא חשיב ליה ת"ר סאה ירושלמית יתירה על מדברית שתות ושל ציפורית יתירה על ירושלמית שתות נמצאת של ציפורית יתירה על מדברית שליש שליש דמאן אילימא שליש דמדברית מכרי שליש דמדברית כמה הוי ארבעין ותמניא ואילו עודפא שיתין ותלת ואלא שליש דירושלמית שליש דידה כמה הוי חמשין ותמניא נכי תילתא ואילו עודפא שתין ותלת ואלא דציפורי שליש דידה כמה הוי שבעין נכי חדא ואילו עודפא ס"ג אלא א"ר ירמיה ה"ק נמצאת סאה של ציפורי יתירה על מדברית קרוב לשליש שלה ושליש שלה קרוב למחצה דמדברית מתקיף לה רבינא מידי קרוב קרוב קתני אלא אמר רבינא ה"ק נמצאת שליש של ציפורי בועודויות של רבי יתירה על מחצה של מדברית שליש ביצה תנו רבנן ראשית עריסותיכם

עין משפט נר מצוה

ט א ב ג מיי' פ"ד מה' טומאת אוכלין הלי' ח:
י ד מיי' פ"ו מהלכות כלאים הלכה טו סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שכד סעיף ג:

רבינו חננאל (המשך)

חומשא. של מדברית דהיא כ"ט ביעי פחות חומש ביצה, (כ"ד) [כ"ט] מוספת על קמ"ד הוויין להו קע"ג ביעי. אי סאה דציפורי ר"ז ביצים הוויין, ואמרין לעולם סאה ששיער רבי ר"ז ביצים, סאה דציפורי היא. והאי דאמרת ר"ז (סאה) ביצים כתר דאפיקו חלתן, וכי שיער רבי ר"ז בהדי חלתן. ואתינן למיחתי חלת סאה של ציפורי כמה ביעי הוויין. ומדתנן במתני' שיעור חלה אחד מכ"ד, נמצאו שהורמה חלה מזו הסאה ט' ביצים. ודחינן אכתי (ר"ז) [רט"ז](ב) ביעי הוויין, ור' שיער ר"ז. ושכקינן להני חושבני לכולהו דאמרינן אלא אייתי ועוד דר' ושדי עלייהו. כלומר, של צפורי הויא ר"ז ביצים שוחקות, שהן כל ביצה ובביצה ועוד עצבות. וכי שיער רבי ר"ז ביצין עצבות שיער. לפיכך אייתי ועוד שהוא חלק אחד מעשרים בביצה שאי' ר. ושדי אהני ר"ז ביעי (פי') [דהיינו] ר"ז עדוויים. (ופרכינן א"ה הו"ל ספי). ופרקינן כיון דלא הוויין ביצה לא חשיב להו. ת"ר סאה ירושלמית עודפת על של מדברית שתות. ושל ציפורי עודפת על של ירושלמית שתות. נמצאת ציפורי עודפת על מדברית שליש. שהוא מחצה. האי שליש דהיכא אי דמדברית שפי הוא, שליש המדברית מ"ח הוא, כי שדית לו אקמ"ד הוויין קצ"ב, (ג) ואנן קע"ג ביעי הוא דאמרי' בסאה ירושלמית. ואי בשל ציפורית אכתי בצרן להו. א"ר ירמיה הכי קאמר נמצאת סאה של ציפורי עודפת על של מדברית קרוב לשליש שלה כו'. ודחי לה רבינא מידי קרוב קתני, אלא הכי קאמר נמצאת סאה של ציפורי יתר על מחצה של מדברית ועוד דר' שליש ביצה. מי' סאה ציפורית בתר דשדית עלה ועוד דר' הויא ר"ז ביעי. שלישה הוויין ע"ב ביעי, ושליש ביצה ומחצה של מדברית, דהיא קמ"ד ביעי חציה ע"ב ביעי. אישתכח על מחצה דמדברית שליש ביצה. ת"ר סאה ירושלמית עודפת על של מדברית שתות כו'. מי סאה מדברית הוויא לה קמ"ד ביצים, שתותיהן הוויין כ"ט ביעי, קמ"ד וכ"ט ביעי קע"ג. נמצאת סאה ירושלמי שהיא קע"ג ביצים עודפת על סאה מדברית שתותא מלבר, עוד שתות ק"ע הוא ל"ד. כשתוסיף ל"ד על קע"ג הוויין ר"ז ביצים נמצאת עוד של ציפורי עודפת על של ירושלמית שתות מלבר, ונשאר שתות, שליש ביצים שלא נחשב. אלא כיון שאין בשתותיהן שיעור ביצה לא חשיב להו כדאמרן לעילא. וראינו לרבותינו הגאונים זצ"ל פירוש זולתי זה הפירוש אבל זהו קבלה ומסורות בידינו. ירושלמי מזונו לחול אבל לא לשבת דברי ר' מאיר כו'. ר' מאיר סבר בחול דלית (ביה) [ליה](ג) בשש לאכול בו, אכיל פיתא צבחר, בשבת דאית ליה מטעמין, אכיל פיתא סגין. ר' יהודה סבר בחול דלית ליה מה לוכל אוכל [פיתא] סגין, בשבת דאית ליה מה לאכול אכיל פיתא צבחר. איתא חמי ר' יוחנן בן ברוקה אמר, הן עביד עיגולא תריסר ביעי, והדין עבוד עיגולא חמני ביעי, והוא ר' שמעון וחתי כן קרובין דברייהם להיות שרן. רב הונא א' צא מהן שליש ליציאה. ת"ר ראשית עריסותיכם

(א) [מגילה ו. סו: יומא מו: קה: מנחות ו: לג: קידושין טו: ביצה כב. מו: עו. ב"ק עא. ב"מ ס: ע"ז ז: סנהדרין סו. שבועות לו. חולין ג. ה: ובמקום מב. מנחות פח: בכורות יד: ח. ל. חולין עט. תמורה ל: לג: נדה ח: נב:]. ב) [דף פב:]. ג) [ובתוספת מומפין של ג' הכיליס רש"ס].

(ב) תוס' ד"ה מצאת שלש של ציפורי טושדות וכו' ושלש:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com